

через відсутність кодифікації правових актів, які у сучасному світі є дуже важливими.

Список використаних джерел і літератури:

1. Англо-американська правова сім'я. URL: https://elearning.sumdu.edu.ua/free_content/lectured:5b2831b7829c350914a2a7d0abcb7725bebadc38/latest/509966/index.html
2. Завгородня В.М. Англо-американська правова сім'я: лекція. URL: https://elearning.sumdu.edu.ua/free_content/lectured:5b2831b7829c350914a2a7d0abcb7725bebadc38/latest/content-20180114202751.pdf
3. Загальна теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищихнавчальних закладів] / М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид.наук,проф.,акад. АПрН України М.В.Цвіка, д-ра юрид. наук,проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. Харків:Право, 2009. 584 с.
4. О.В.Чернецька, В.С.Шилінгов. Право Англії як класична модель прецедентного права. Київ: *Часопис Київського університету права*. 2015. №4. 348-352 с.
5. Полонка І.А. Рівень нормативності в правових системах світу: порівняльно-правовий підхід. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія: Юридична. 2012. №4 537-546 с. URL: http://www2.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyku/nvsvy/04_2012/12riarppp.pdf
6. Порівняльне правознавство: підручник / С.П. Погреюняк, Д.В. Лук'янов, І.О. Биля-Сабадаш та ін.; за заг. ред. О.В. Петришина. Х.: Право, 2012. 272 с.
7. Порівняльне правознавство(правові системи світ): монографія / За ред. О.В. Зайчука, Н.М. Оніщенко. К.: Парламентське вид-во, 2009. 488 с.
8. Теорія держави та права: навч. Посібник / [Є.В. Білозьоров, В.П. Власенко, О.Б. Горова, А.М. Завальний, Н.В. Заяць та ін.]; за заг. ред. С.Д. Гусарева, О.Д. Тихомирова. К.: НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.

Тетяна БОГАЧИК,
здобувачка вищої освіти,
Житомирський державний університет імені Івана Франка,
м. Житомир, Україна

**ПОНЯТТЯ СПІВУЧАСТІ ТА ВИДИ СПІВУЧАСНИКІВ У
КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВОПОРУШЕННІ**

Актуальність теми дослідження полягає у тому, що найбільшу шкоду українському державотворенню чинить значна кількість кримінальних правопорушень, які відбуваються в співучасті, що обумовлює їх підвищену суспільну небезпеку. Вивчення основних характеристик співучасті у кримінальному правопорушенні неможливо без вивчення його поняття та видів співучасників

Належна кримінально-правова протидія кримінальним правопорушенням, що вчиняються співучасниками, значною мірою залежить від правильного встановлення ролі кожного з них при вчиненні кримінального правопорушення, що є необхідною передумовою призначення покарання, яке б відповідало характеру і ступеню участі співучасників у вчиненні кримінального правопорушення.

Метою теми дослідження є аналіз понять, ознак та видів співучасників у кримінальному правопорушенні.

Проблема даної теми розглядалась у таких вчених як, Ф. Бурчака, Р. Галіакбарова, А. Герцензона, П. Гришаєва, Н. Гуторової, О. Козлова, Г. Крігера, А. Піонтковського, П. Тельова.

Співучасть у кримінальному правопорушенні безсумнівно є самостійним інститутом у кримінальному праві, який представлений групою кримінально-правових норм, які об'єднані між собою та регулюють кримінально-правові відносини[4].

Тому поняття співучасті виражене в ст. 26 КК є чинником формування інституту співучасті у кримінальному правопорушенні. Єдність норм цього інституту ґрунтується на комплексному виконанні його спільних функцій – визначення меж і ознак кримінальної відповідальності осіб, які свідомо та послідовно вчиняють певні дії, але заподіяти шкоду самостійно не здатні [2].

Деякі автори, заперечують безпосередній причинний зв'язок між кримінальною поведінкою кожного із співучасників в кримінальному правопорушенні, якщо такий зв'язок існує тільки з діями (бездіяльністю) виконавця. Дії ж інших співучасників організаторів, підбурювачів і посібників є тільки умовою спричинення. З сказаного можна вважати, що співучасть – це об'єднання сил співучасників, вчинення кількох особами кримінального правопорушення [5].

Інститут співучасті є одним із основних та найскладніших інститутів кримінального права. Це дозволяє обґрунтовано притягти до кримінальної відповідальності не тільки осіб, які вчинили кримінальне правопорушення як виконавців, а й співучасників, які певною мірою причетні до кримінального правопорушення[4].

Співучасть у кримінальному правопорушенні – це форма спільної умисної участі декількох суб'єктів, яка в більшості випадків має вищий ступінь суспільної небезпеки, ніж подібні кримінальні правопорушення поодиночі

Суспільна небезпека умисної спільної поведінки обумовлена такими чинниками: поєднання особистих знань, умінь і навичок співучасників; сприяє

підготовці, безпосередньому вчиненню та приховуванню кримінального правопорушення, які неможливо досягти однією особою.

Ознаки співучасті: умисна участь у вчиненні кримінального правопорушення, що передбачає усвідомлення кожного учасника його суспільно небезпечного характеру діяння та передбачення суспільно небезпечних наслідків й бажання їх настання; спільна участь, коли кримінальне правопорушення вчиняється спільними зусиллями суб'єктів; кримінальне правопорушення єдине для усіх; наявність кількох суб'єктів кримінального правопорушення – двох і більше фізичних осудних осіб, які досягли того віку з якого може наставати кримінальна відповідальність.

Співучасть у кримінальному правопорушенні можна розглянути в таких аспектах: обов'язкова ознака об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення – суспільно небезпечне діяння; кваліфікуючу чи особливо кваліфікуючу ознаку кримінального правопорушення; обтяжує порання співучасть як обов'язкова ознака об'єктивної сторони складу кримінального правопорушення

Співучасть як кваліфікуюча чи особливо кваліфікуюча ознака кримінального правопорушення представлена в низці статей Особливо частини КК, де передбачено обтяжуючу кримінальну відповідальність за вчинення групою осіб, групою осіб за попередньою змовою та організованою групою кримінального правопорушення [1, с. 105-106].

Так у ст. 27 КК вказано коло осіб, які визнаються співучасниками кримінального правопорушення. Ними поряд із виконавцем є організатор, підбурювач та пособник на яких покладено об'єктивні критерії – ступінь і характер участі кожного із них [2].

Ступінь участі — це інтенсивність дій, кожної з осіб спільно за для виконання своєї ролі в кримінальному правопорушенні.

Характер участі визначає функціональну роль кожного співучасника і в деяких випадках функції та ролі особи однакові, а участь у кримінальному правопорушенні може бути різною [3, с. 40-77].

Поряд з цим, в теорії кримінального права виділяють інші види співучасників, зокрема керівника, ініціатора, лідера, замовника, посередника, функціонера, а також активних учасників, другорядних учасників та співучасників злочинної організації. Однак дії таких осіб охоплюються функціями організатора, виконавця, підбурювача та пособника.

Виконавець – особа, яка вчиняє кримінальне правопорушення передбачене КК, із іншими суб'єктами кримінального правопорушення

безпосередньо або з використання інших осіб, які не підлягають кримінальній відповідальності.

Визнається виконавцем особа, яка безпосередньо вчиняє це кримінальне правопорушення (самостійно виконуючи об'єктивну сторону кримінального правопорушення); також особа, яка спільно з іншими бере участь у вчиненні кримінального правопорушення (діє з розподілом ролей або ж як співвиконавець).

Співвиконавець – це особа, яка вчинила частину об'єктивної сторони кримінального правопорушення та особа, яка використовує інших для вчинення кримінального правопорушення і не несе кримінальної відповідальності згідно із законом (непряме виконання).

Посереднє виконання кримінального правопорушення – вчинення особою самостійно чи у співучасті кримінального правопорушення не безпосередньо, а шляхом використання осіб, тварин, що згідно закону не будуть підлягати кримінальній відповідальності.

Організатор – це особа, яка організовує і вчиняє кримінальне правопорушення або спрямовує його на підготовку або вчинення кримінального правопорушення. Організатором також може бути особа, яка створює або керує організованими групами чи злочинними організаціями, а також, надає кошти та організовує приховування злочинної діяльності.

Підбурювач – це той, хто переконує інших співучасників вчинити кримінальне правопорушення, тобто викликала бажання або примусила до вчинення кримінального правопорушення. Способами схилення є умовляння є умовляння, підкуп, погроза, примус, переконання та ін. Особа, які схилили до кримінального правопорушення за допомогою приму, який використав іншу особу як знаряддя кримінального правопорушення

Пособник – це особа, яка порадами, вказівками, наданням засобів та знаряддя або усунення перешкод сприяла вчиненню іншим співучасникам, також така особа обіцяла переховувати знаряддя та засоби кримінального правопорушення.

Виділяють такі види пособництва: інтелектуальне (зміцнення рішучості у виконавця вчинити кримінальне правопорушення за допомогою порад та вказівок) та фізичне (надання виконавцю засобів та знарядь необхідних для кримінального правопорушення) [3, с. 40-77].

Отже, з вище сказаного можна дійти висновку, що співучасть у кримінальному правопорушенні є самостійним інститутом. Саме поняття співучасті є дуже важливим у системі кримінального права, тому правильне

розуміння цього терміну дає можливість визначити та охарактеризувати взагалі ознаки та види співучасників у кримінальному праві.

Список використаних джерел та літератури

1. Вознюк А. А. Кримінальне право України. Загальна частина : конспект лекцій / А. А. Вознюк; вступне слово д.ю.н., проф. О. О. Дудорова. – К. : Нац. акад. внутр. справ, «Освіта України», 2016. – 236 с
- 2 Кримінальний кодекс України: Кодекс України; Кодекс, Закон від 05.04.2001 № 2341-III. Офіційний вісник України від 08.06.2001, № 21, стор. 1, стаття 920, код акта 18825/2001.
- 3 Митрофанов І.І., Притула А.М. М67 Співучасть у злочині: навч. посіб. / І.І. Митрофанов, А.М. Притула.— О.: Фенікс, 2012.— 205 с.
- 4 Пилипенко І.С Банзерук А.С Пашкова Н.В. Особливості функціональної ролі співучасників у разі вчинення злочину. URL: http://lsey.org.ua/6_2020/49.pdf
5. БОРКА Я. В. Поняття співучасті у злочині, її об'єктивні та суб'єктивні ознаки. URL: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.06.03.html>

Наталія БОНДАРЧУК,

кандидат юридичних наук, доцент
Поліський національний університет,
м. Житомир, Україна

Анна КУЛКОВА,

здобувачка вищої освіти,
Поліський національний університет,
м. Житомир, Україна

**СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА ЯК ІНСТРУМЕНТ
ПОПЕРЕДЖЕННЯ НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ ТА
ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ**

Актуальність теми. В силу того, що Україна визначила євроінтеграційний вектор розвитку, виникла потреба адаптації вітчизняного законодавства, механізмів правового регулювання, суспільних відносин до європейських норм. Зазначене безпосередньо стосується й екологічної політики держави. На сучасному етапі розвитку суспільних відносин набула поширення концепція сталого розвитку, що передбачає вирішення екологічних проблем, які постали перед світом, за допомогою інструменту стратегічної екологічної оцінки.

Поняття «стратегічна екологічна оцінка» (далі – СЕО) передбачає охорону та реалізацію екологічних прав й інтересів суспільства, за допомогою